

PÄÄKIRJOITUS

AIKUISKASVATUKSELLA ON MONIA MAHDOLLISIA TULEVAISUUKSIA

EPÄVARMUUS TULEVASTA on ollut esillä kulu-
neen kevään aikana. Pandemia nosti esiin kysy-
myksen siitä, miten paljon voimme vaikuttaa omaan
tulevaisuuteemme, saati koko maailman kehitykseen.

Myös aikuiskasvatuksen tulevaisuuksien pohdinta-
aan tarvitaan suuntaviivoja. Niitä tarjoavat useat asian-
tuntijatahot, esimerkiksi valtioneuvosto selonteoillaan
ilmastopolitiikasta, hyvinvoinnista ja työn murroksesta.
Samoin toimivat opetus- ja kulttuuriministeriön ja
Opetushallituksen koordinoima ”Osaamisen ennakointi-
foorumi” kartoituksillaan tulevasta osaamis- ja koulu-
tustarpeista sekä talousjärjestö OECD kuvauksillaan
tulevaisuuden megatrendeistä.

AIKUISKASVATUKSEN JA ELINIKÄISEN OPPIMISEN mer-
kitys korostuu sekä kansallisissa että monikansallisissa
tulevaisuuskenaarioissa. Aikuiskoulutusta tarvitaan pi-
tämään yllä demokraattista ja tasa-arvoista yhteiskuntaa
mutta myös tuottamaan valmiuksia tulevaisuuden työtä
varten. Sitä tarvitaan silloinkin, kun työtä ei riitä kaikille.
Ennakoidaan, että työelämä eriytyy, ja työtä tehdään yhä
monimuotoisemmilla ja monimutkaisemmilla tavoilla.

Työn murrokseen kuuluvat monialaisuus ja -amma-
tillisuus – selkeiden ammattiroolin ja työtehtävien rajo-
jen hämärtyminen ja uudenlaiset yhteistyökäytännöt.
Niitä tarkastellaan tämän numeron tiedeartikkeleissa.

Mahdollisia tulevaisuuksia on tärkeä pohtia juuri

nyt, kun pandemian myötä talous, työ ja yhteiskunta
ovat muutoksessa. Tulevaisuudentutkimus on moni-
tieteinen tiedonala, jonka tehtävä ei ole ennustaa
vaan luoda tutkimustiedon perusteella kuvauksia
todennäköisistä ja vaihtoehtoisista tulevaisuuksista.
Tulevaisuus on tulevaisuudentutkimukselle ilmiö,
joka ei synny tyhjästä vaan pikemminkin pitkän lin-
jan jatkumoissa. Niiden etenemismuutoksia ja suuntaa
pandemian kaltaiset yllättävät kriisit voivat muuttaa.

TUTKIMUKSEN KRIITTINEN TEHTÄVÄ on tunnistaa,
millaiset tahot pyrkivät ohjailemaan tulevaisuuden
suuntaa ja millaisia pyrkimyksiä niillä on. Kysymystä
eri toimijoiden korkeakoulutuksen tulevaisuuksiin
kohdistuvista pyrkimyksistä ja ideoista pohdittiin
dosentti Johanna Kallon kanssa toteuttamassamme
paneelissa *Nordic Educational Research Association*
(NERA) 2020 -konferenssissa. Keskusteluun osallistuivat
korkeakoulutuksen historiaa ja yhteiskunnallista
tehtävää tutkinut professori Jussi Välimaa, korkeakou-
lutuksen muutosta ja reformeja tutkinut valtio-opin
emeritusprofessori Ivar Bleiklie ja globalisaatiota, kansainvälistymistä ja koulutuspolitiikkaa tutkinut profes-
sori Fazal Rizvi¹.

Aikuiskasvatuksen on tärkeä jatkaa paneelissa
virinnyttä keskustelua koulutuksen tulevaisuuspoli-
tiikasta. Millä tavoin ylikansalliset organisaatiot tai

LEHTEMME ON VASTAKIN FOORUMI,
JOSTA AMMENTAA TIETOA, IDEOITA JA SUUNTA
AIKUISKASVATUKSEN TULEVAISUUKSILLE.

yritysten ja julkisten toimijoiden muodostamat verkostot yrittävät vaikuttaa aikuiskasvatuksen tulevaisuuteen? Minkälaista koulutusta, kenelle, keiden järjestämänä ja millä hinnalla ne pyrkivät edistämään? Tulevaisuudesta käydään kamppailua. Eri toimijat näkevät erilaisia tulevaisuuksia mahdollisina (Kallo ym. 2018). Siksi ei ole samantekevää, ketkä pääsevät koulutusvisiointiin mukaan ja millä ehdoin.

TULEVAISUUDEN MUUTOKSET tulee suhteuttaa ilmiöiden laajempiin historiallisiin kehyksiin. Kun tunnemme menneisyyttä, ymmärrämme, kuinka aiemmat oivallukset, valinnat ja päätökset vaikuttavat tähän päivään ja tulevaisuuteen. Ensinnäkin omilla valinnoilla vaikutamme omaan tulevaisuuteemme, ja jos miljoonat ihmiset ottavat askelia samaan suuntaan, valinnoillamme on merkitystä maailman mittakaavassa. Toiseksi historiasta seuraa se, että kaikki ei ole mahdollista².

Voimme vahvistaa aikuiskasvatustieteen tulevaisuusorientaatiota perehtymällä tulevaisuudentutkimuksen menetelmiin ja soveltamalla niitä oman alamme tutkimukseen. Yhtä tärkeää on tuntee oma historiamme. Historiantaju auttaa kyseenalaistamaan yksiuolotteiset ja vaihtoehdottomat tulevaisuuskuvat.

Tulevina viikkoina *Aikuiskasvatus* on luettavissa vapaasti verkossa koko julkaisuajaltaan, vuodesta 1981 lähtien. Julkaisuarkistoa selailemalla voimme hahmottaa aikuiskasvatuksen tutkimuksen pitkiä linjoja ja havaita, kuinka käsitykset ilmiöistä ovat muuttuneet ajan saatossa ja uudistaneet tutkimusta. Paljon arvokasta on myös säilynyt samana.

Aikuiskasvatus täyttää ensi vuonna 40 vuotta. Juhlavuosi on hyvä aika iloita pitkästä olemassaolosta – ja katsoa tulevaisuuteen tuorein silmin. Lehtemme on vastaisuudessaakin foorumi, josta ammentaa tietoa, ideoita ja suuntaa aikuiskasvatuksen tulevaisuuksille.

Ulpukka Isopahkala-Bouret

Pääkirjoitusta on korjattu 16.6.2020 lisäämällä viittaukset kirjoituksen taustalla olevaan yhteistyöhön, aiempaan tutkimukseen aiheesta ja polkuriippuvuuden käsitteeseen.

¹Paneelikeskustelun lisäksi työstimme dosentti Johanna Kallon johdolla, yhdessä professori Jussi Välimaan kanssa ehdotuksen erikoisnumerosta *Whose Future? Analyzing the Visions and Scenarios of Nordic Higher Education*. Tarkastelen pääkirjoituksessa yhteistyöhömmme pohjaavia ideoita aikuiskasvatuksen näkökulmasta.

²Tämä ajatus perustuu vertailevassa koulutuspolitiikan tutkimuksessa yleisesti käytettyyn 'polkuriippuvuuteen'. Termillä viitataan muun muassa pitkään tiettyä polkua edenneiden tapahtumakulkujen palautumattomuuteen.

Lisää aiheesta:

"Actors and ideas shaping the futures of higher education in the Nordic countries". Paneelikeskustelu NERA 2020 -konferenssissa Turussa 6.3.2020. <https://nera2020.fi/panel-discussion>.

Kallo, J., Takala, T., Gorodski Centeno, V., & Suominen, O. (2018). Alternative views of the future of quality assurance and evaluation. Teoksessa J. Kauko, R. Rinne & T. Takala (toim.) *Politics of Quality in Education. A Comparative Study of Brazil, China and Russia*. New York: Routledge, 161–179.

Kouvo, T. (2020). Digitointi avaa tiedelehden laajalle lukijakunnalle. *Tietolinja*, 2020(1). <http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2020050324722>.